

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

**UPUTE ZA POPUNJAVANJE OBRAZACA
ZA NADZORNO TESTIRANJE OTPORNOSTI NA STRES ZA
KLIMATSKE RIZIKE**

Sarajevo, juli/srpanj 2025. godine

Sadržaj

1. Uvod.....	3
1.1 Opće informacije	3
1.2. Pregled obrazaca	3
1.3. Unos podataka i formati	4
2. Smjernice za popunjavanje pojedinačnih obrazaca	4
2.1. Modul 1	4
2.1.1. M1_Upitnik	4
2.2. Modul 2	5
2.2.1. Metrika 1 (M2_Metrika1).....	5
2.2.2. Metrika 2 (M2_Metrika2).....	5
2.3. Modul 3	8
2.3.1. M3_TR_ST_CR.....	8
2.3.2. M3_TR_LT_CR_inputs.....	9
2.3.3. M3_PR_FL_CR.....	9
2.3.4. M3_op_rep_procjena.....	9

1. Uvod

1.1 Opće informacije

Svrha Upute za popunjavanje obrazaca za nadzorno testiranje otpornosti na stres za klimatske rizike (u daljem tekstu: Upute), zajedno sa Metodologijom nadzornog testiranja otpornosti na stres za klimatske rizike (u daljem tekstu: Metodologija) je pružanje tehničkih smjernica bankama koje učestvuju u nadzornom testiranju otpornosti na stres za klimatske rizike (u daljem tekstu: testiranje) kako da popune odgovarajuće obrasce.

Svako od poglavlja Metodologije ima podpoglavlja o obuhvatu primjene, definicijama koje se koriste i zahtjevima za izvještavanje. Većina informacija potrebnih za popunjavanje obrazaca uključena je u Metodologiju – posebno u navedenim podpoglavljima. Svaka skraćenica korištena u Uputama definirana je u Metodologiji.

Prvo poglavlje Uputa obuhvata opće teme kao što su vrste obrazaca, unos podataka i formati, te važeći zahtjevi za nadzorno izvještavanje. Ostatak Uputa prati redoslijed obrazaca u testiranju.

Svaki obrazac opisan je u posebnom dijelu i sadrži kratak opis namjene obrasca i podataka koji se unose u obrazac, prati opis njegove strukture, tj. informacija sadržanih u redovima i kolonama.

1.2. Pregled obrazaca

Polja koja su označena za unos (polja bijele boje) moraju biti popunjena od strane banke, dok se ostatak polja automatski izračunava i/ili povlači iz drugih polja unutar obrazaca.

Obrasci su grupisani na sljedeći način:

Instrukcije: Obrazac daje listu obrazaca i opće informacije o tome kako popuniti obrasce i također označava datum popunjavanja verzije datoteke. Banka će u zavisnosti od verzije rezultata testiranja ovdje unijeti datum unosa rezultata.

Input: U obrascu se od banke traži unos osnovnih podataka kao što su naziv banke, matični broj banke, informacije o kontakt osobama koje su popunjavale obrasce te da li je popunjavala obrasce iz Modula 3, tj. dostavlja li vlastite projekcije u scenarijima tranzicije i fizičkih rizika te odgovara li na upitnik o operativnim i reputacijskim rizicima.

M1_Upitnik: U obrascu se od banke traži unos podataka o okviru testiranja otpornosti na stres za klimatske rizike.

M2_Metrika1: U obrascu se od banke traži unos zahtijevanih informacija za prihode, naknade i provizije, te izloženosti.

M2_Metrika2: U obrascu se od banke traži unos zahtijevanih informacija za emisije drugih ugovornih strana.

M3_TR_ST_CR: U obrascu se od banke traži unos zahtijevanih historijskih podataka i projekcija parametara kreditnog rizika koje se odnose na prijelazni rizik.

M3_TR_LT_CR_inputs: U obrascu se od banke traži unos podataka o kvalitativnoj procjeni prijelaznih rizika u dugom roku uz pretpostavku dinamičkog bilansa stanja.

M3_PR_FL_CR: U obrascu se od banke traži unos zahtijevanih historijskih podataka i projekcija parametara kreditnog rizika koje se odnose na fizički rizik.

M3_op_rep_procjena: U obrascu se od banke traži unos podataka o kvalitativnoj procjeni operativnog/reputacijskog rizika.

1.3. Unos podataka i formati

Na formate obrazaca ili njihovu strukturu ne smije se uticati, tj. jedino se mogu unositi ulazni podaci (prazna polja bijele boje u skladu sa definisanom šemom boja). Konkretno, nijedan red ili kolona ne smije biti ubačena, premještena ili zamijenjena.

Obrasci imaju zajednički kôd boja za označavanje različitih kategorija polja, primjenom logike opisane u tabeli.

Kategorije polja

	Polja koja trebaju biti popunjena
	Automatsko izračunavanje
	Veze između radnih listova
	Nije potrebno popunjavati
	Naziv reda ili kolone
	Dodatni identifikatori

Monetarni iznosi trebaju biti iskazani u milionima KM, ako nije drugačije navedeno, pri čemu monetarne iznose ne treba zaokruživati. Svi monetarni iznosi izraženi u stranim valutama preračunavaju se u KM primjenom srednjeg kursa CBBiH koji vrijedi na izvještajni datum.

Podaci u procentima trebali bi se prikazati u formatu 'X,XX%'. Negativne iznose potrebno je iskazati s predznakom minus.

Ako vrijednost potrebna za unos u polje iznosi 0, odgovarajuće polje treba popuniti s nulom, tj. ne smije ostati prazno.

2. Smjernice za popunjavanje pojedinačnih obrazaca

2.1. Modul 1

2.1.1. M1_Upitnik

U ovom obrascu banka je dužna dati odgovore na sva pitanja koja se na nju odnose. Odgovori na primjenljiva pitanja daju se unutar bijelih polja u koloni 1 („Odgovori”). Ako pitanje nije primjenljivo na određenu banku, odgovarajuća polja za unos će biti automatski zasivljena. Skup primjenljivih pitanja je dinamičan i ovisi o odgovorima banke na prethodna pitanja.

U koloni 1 („Odgovori”) banka treba odabrati odgovor iz padajućeg menija. Odgovori koji se razlikuju od unaprijed definisanih u padajućem meniju nisu dopušteni.

Ako odabrani odgovor banke zahtijeva dodatne specifikacije, to treba navesti u koloni 2 („Ostalo navesti”). Odgovori koji zahtijevaju dodatnu specifikaciju bit će označeni bijelom bojom u koloni 2.

U koloni 3 („Komentari”) banka je dužna dati relevantne podatke koji potkrepljuju odgovore iz padajućeg menija (u koloni 1).

Obzirom da su polja za unos u koloni 2 i koloni 3 polja za slobodan unos teksta, od banke se traži da pruži sažete odgovore fokusirajući se na bitno. Podaci u pojedinačnom polju za slobodan unos teksta ne smiju prelaziti dužinu od 1000 znakova.

2.2. Modul 2

2.2.1. Metrika 1 (M2_Metrika1)

Svrha obrasca Metrika 1 je prikupljanje informacija o prihodima banke (prihod od kamata i prihod od naknada i provizija) i volumenima izloženosti raščlanjenim prema sektorima u skladu sa NACE nomenklaturom. NACE sektori se smatraju materijalnim kada su izloženosti prema sektoru iznad 0,05% ukupne imovine banke.

Redovi prikazuju kombinaciju NACE sektora¹ i kategorije, tj. prihod od kamata, prihod od naknada i provizija i volumene. Kadgod su izloženosti sektora materijalne očekuje se da će banka u koloni „Kategorija izloženosti“ popuniti podatke koji se odnose na prihod od kamata, prihod od naknada i provizija i volumene.

Banka kolonu 1 („Aktuelni podaci“) popunjava na osnovu podataka iskazanih na dan 31. decembar 2024. godine.

Prihodi od kamata u ovom obrascu se odnose na podatke iskazane u obrascu BA 70.00 - Bilans uspjeha - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period u redu 010, kolona 010, a prihodi od naknada i provizija se odnose na podatke iskazane u obrascu BA 70.00 - Bilans uspjeha - Izvještaj o ukupnom rezultatu za period u redu 090, kolona 010.

Volumeni (osnovne izloženosti) se definišu kao iznos izloženosti prema privrednim društvima koje generišu prihod od kamata i prihod od naknada i provizija. Taj podatak se navodi za svaki sektor naveden u obrascu. Volumene koji generišu prihode od kamata i prihode od naknada i provizija potrebno je prikazati kvartalni prosjek glavnica instrumenta u skladu sa Metodologijom.

U redovima 70 do 72 prikazan je ukupan iznos prihoda od kamata, prihoda od naknada i provizija i volumena (osnovnih izloženosti) na osnovu podataka iskazanih u koloni 1 („Aktuelni podaci”). Relevantna polja za navedene redove u koloni 1 se automatski popunjavaju.

2.2.2. Metrika 2 (M2_Metrika2)

Svrha obrasca M2_Metrika2 je prikupljanje informacija na nivou druge ugovorne strane o intenzitetu O1, O2 i O3 emisija (tj. emisije podijeljene s prosjekom trogodišnjih prihoda druge ugovorne strane) i izloženosti banke prema drugim ugovornim stranama. Stoga banka treba

¹KD BiH 2010; 22 industrije u dvocifrenim NACE kodovima definisanim u prilogu 3 Metodologije.

dostaviti informacije o izloženostima, prihodima i emisijama druge ugovorne strane, kao i pokrivenost izloženosti prema NACE kodu i pojedinačnoj drugoj ugovornoj strani.

Redovi predstavljaju kombinacije NACE kodova i pojedinačnih drugih ugovornih strana. Banka će iskazati do 15 drugih ugovornih strana za svaki sektor koji ispunjava prag materijalnosti, tj. kada su izloženosti prema sektoru iznad 0,05% ukupne imovine.

Banka može iskazati manje od 15 najvećih drugih ugovornih strana kada ako sljedeća najveća druga ugovorna strana ima izloženost koja iznosi manje od 1% ukupnih kreditnih izloženosti za pripadajući sektor, odnosno pojedini NACE kod. Međutim, od banke se ipak očekuje da iskaže dovoljan broj drugih ugovornih strana kako bi se osiguralo da je uzorak reprezentativan za portfolio privrednih društava banke.

Relevantne druge ugovorne strane prema NACE kodovima određuju se na osnovu pristupa definisanog u Metodologiji (odjeljak 2.2.2. Metrika 2: Finansiranje GHG emisija).

U koloni 1 („Šifra druge ugovorne strane (JIB)“) banka unosi jedinstveni identifikacioni broj druge ugovorne strane (13-znamenki).

U kolonama 2 do 4 banka navodi koju vrstu podataka o O1, O2 i O3 emisijama je iskazala za određenu drugu ugovornu stranu. „Aktuelni podaci“ se biraju u slučaju da su dostavljene O1, O2 i O3 emisije stvarne iskazane emisije za referentni datum 31. decembar 2024. godine (npr. direktno ih je izvijestila druga ugovorna strana). Kadgod se koriste procjene (engl. proxy), iz padajućeg menija se bira „Procijenjeni podaci“.

U koloni 5 iskazuje se izloženost banke prema identificiranoj drugoj ugovornoj strani. U ovom obrascu izloženost prema drugoj ugovornoj strani obuhvata bruto knjigovodstvenu vrijednost kredita, dužničkih instrumenta i preuzetih obaveza po kreditima. Izloženost se iskazuje u milionima KM na dan 31. decembar 2024. godine i mora biti pozitivna.

U koloni 6 se iskazuje trogodišnji prosjek prihoda druge ugovorne strane (uzimajući u obzir 2022., 2023. i 2024. godinu). Prihod se definiše kao godišnji volumen ukupnih prihoda ugovorne strane. Prijavljeni prihodi uzimaju u obzir ukupni godišnji promet druge ugovorne strane koji se odnosi na sve njene aktivnosti (npr. prihod od prodaje, ostali operativni prihodi, finansijski prihodi i dr). Trogodišnji prosječni prihod iskazuje se u milionima KM i mora biti pozitivan.

U kolonama 7 do 9 se iskazuju O1, O2 i O3 emisije druge ugovorne strane. Izvještavanje o emisiji stakleničkih plinova druge ugovorne treba biti u skladu sa pristupom opisanim u Metodologiji (odjeljak 2.2.2. Metrika 2: Finansiranje GHG emisija). Očekuje se da će iskazane O1, O2 i O3 emisije biti pozitivne. Emisije se iskazuju u tonama CO₂ (tCO₂e).

Kolone 10 do 16 automatski daju agregirane informacije po drugoj ugovornoj strani na osnovu podataka koje je banka iskazala u kolonama 6 do 9 koje obuhvataju:

- Emisije O1O2 (tCO₂e): zbir iskazanih O1 i O2 emisija;
- Emisije O1O2O3 (tCO₂e): zbir iskazanih O1, O2 i O3 emisija;
- O1 Intenzitet stakleničkih plinova: O1 intenzitet stakleničkih plinova izražen kao iskazane O1 emisije podijeljene s trogodišnjim prosjekom prihoda druge ugovorne strane;

- O2 Intenzitet stakleničkih plinova: O2 intenzitet stakleničkih plinova izražen kao iskazane O2 emisije podijeljene s trogodišnjim prosjekom prihoda druge ugovorne strane;
- O3 Intenzitet stakleničkih plinova: O3 intenzitet stakleničkih plinova izražen kao iskazane O3 emisije podijeljene s trogodišnjim prosjekom prihoda druge ugovorne strane;
- O1O2 Intenzitet stakleničkih plinova: O1 i O2 intenzitet stakleničkih plinova izražen kao iskazane O1 i O2 emisije podijeljene s trogodišnjim prosjekom prihoda druge ugovorne strane;
- O1O2O3 Intenzitet stakleničkih plinova: O1, O2 i O3 intenzitet stakleničkih plinova izražen kao iskazane O1, O2 i O3 emisije podijeljene s trogodišnjim prosjekom prihoda druge ugovorne strane;

U koloni 17 se iskazuje udio izloženosti prema drugoj ugovornoj strani u odnosu na ukupnu izloženost prema tom NACE sektoru, izraženo procentualno (%). U tom smislu, ukupna izloženost po NACE sektoru predstavlja ukupnu izloženost prema svim privrednim društvima za taj sektor, tj. ukupna izloženost nije ograničena na zbir izloženosti prema drugim ugovornim stranama iskazan u obrascu za posmatrani sektor.

Kolone 18 i 19 automatski daju informacije o Metrici 2 prema drugoj ugovornoj strani na osnovu podataka koje je banka iskazala u kolonama 5 do 9 a koje obuhvataju:

- Metrika 2 O1O2: Metrika 2 na nivou druge ugovorne strane na osnovu O1 i O2 emisija izražena kao izloženost prema drugoj ugovornoj strani pomnožena sa O1 i O2 intenzitetom stakleničkih plinova, te podijeljena sa ukupnom izloženosti drugih ugovornih strana za koje su iskazane O1 i O2 emisije; i
- Metrika 2 O1O2O3: Metrika 2 na nivou druge ugovorne strane na osnovu O1, O2 i O3 emisija izražena kao izloženost prema drugoj ugovornoj strani pomnožena sa O1, O2 i O3 intenzitetom stakleničkih plinova, te podijeljena sa ukupnom izloženosti drugih ugovornih strana za koje su iskazane O1, O2 i O3 emisije.

Kolona 20 automatski daje relevantne informacije za Metriku 2 agregirano za sve iskazane druge ugovorne strane i na osnovu podataka koje je banka iskazala, a koje obuhvataju:

- O1O2 ciljane druge ugovorne strane: Broj iskazanih drugih ugovornih strana za koje su navedene O1 i O2 emisije;
- O1O2O3 ciljane druge ugovorne strane: Broj iskazanih drugih ugovornih strana za koje su navedene O1, O2 i O3 emisije;
- Ukupna izloženost O1O2: Ukupna izloženost prema iskazanim drugim ugovornim stranama za koje su navedene O1 i O2 emisije;
- Ukupna izloženost O1O2O3: Ukupna izloženost prema iskazanim drugim ugovornim stranama za koje su navedene O1, O2 i O3 emisije;
- Metrika 2 O1O2: Metrika 2 agregirana po svim iskazanim drugim ugovornim stranama i na osnovu O1 i O2 emisija (ponderisani prosjek metrike intenziteta stakleničkih plinova koji obuhvata samo O1 i O2 emisije); i
- Metrika 2 O1O2O3: Metrika 2 agregirana po svim iskazanim drugim ugovornim stranama i na osnovu O1, O2 i O3 emisija (ponderisani prosjek metrike intenziteta stakleničkih plinova koji obuhvata O1, O2 i O3 emisije).

U kolonama 21 do 23 banka treba navesti metodologiju koja se koristi za procjenu O1, O2 i O3 emisija po drugoj ugovornoj strani. Banka navedeno iskazuje korištenjem padajućeg menija koji obuhvata sljedeće: „historijski podaci“, „podaci grupe („parent“)“, „aproksimativne vrijednosti temeljene na fizičkoj aktivnosti“, „aproksimativne vrijednosti temeljene na ekonomskoj aktivnosti“ i „ostale metode“. Isti princip se također primjenjuje u slučaju da podatke pružaju vanjski pružaoci podataka.

Definicija „aproksimativne vrijednosti temeljene na fizičkoj aktivnosti“ i „aproksimativne vrijednosti temeljene na ekonomskoj aktivnosti“ zasniva se na drugom izdanju² Globalnog standarda za računovodstvo i izvještavanje o stakleničkim plinovima za finansijsku industriju od Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)³, objavljenom u decembru 2022. godine. Za detaljnije informacije banka treba pogledati [izvještaj ECB-a o dobrim praksama za testiranje otpornosti na stres za klimatske rizike](#).

„Aproksimativne vrijednosti temeljene na fizičkoj aktivnosti“ odnose se na procjene emisija koje su zasnovane na primarnim podacima o fizičkoj aktivnosti prikupljenim od klijenta ili treće strane (npr. megavat-sati potrošenog prirodnog plina ili tone proizvedenog čelika). Podatke o emisijama treba procijeniti pomoću odgovarajuće metodologije izračuna ili alata s verificiranim faktorima emisije izraženim po fizičkoj aktivnosti (npr. tCO₂e/MWh ili tCO₂e/t čelika) pri čemu je banka dužna navesti koje je izvore koristila za izračune.

„Aproksimativne vrijednosti temeljene na ekonomskoj aktivnosti“ odnose se na procjene emisija koje su zasnovane na podacima o ekonomskoj aktivnosti prikupljenim od klijenta ili treće strane (npr. KM prihoda ili KM imovine). Podatke o emisijama treba procijeniti korištenjem službenih statističkih podataka koje daju prosječne faktore emisije specifične za regiju ili sektor izražene po ekonomskoj aktivnosti (npr. tCO₂e/KM prihoda ili tCO₂e/KM imovine).

„Ostale metode“ se odnose na metode procjene koje nisu navedene iznad, a koje koriste različite metrike i ulazne podatke. Dodatne informacije o metodama procjene i pristupima izračunu moraju biti detaljno navedene u pratećoj dokumentaciji koje banke trebaju dostaviti zajedno s obrascem. Banka popunjava „Ostale metode“ i kada koristi procjene iz Priloga 5 Metodologije.

U kolonama 24-27 banka treba iskazati informacije o ključnim finansijskim podacima druge ugovorne strane, što obuhvata „ukupnu imovinu“, „ukupne prihode“, „ukupne operativne troškove“ i „ukupne obaveze“. Svi podaci trebaju biti iskazani u milionima KM. Ukupna imovina obuhvata iznos koji je dužnik iskazao u bilansu stanja. Ukupni prihodi i ukupni operativni troškovi obuhvataju iznose koje je dužnik iskazao u bilansu uspjeha. Ukupne obaveze obuhvataju iznos obaveza koji je dužnik iskazao u bilansu stanja.

2.3. Modul 3

2.3.1. M3_TR_ST_CR

U ovom obrascu banka je dužna iskazati podatke o historijskoj i projiciranoj kreditnoj izloženosti (tj. iznos izloženosti riziku, prihodujuće izloženosti - podijeljene na nivo kreditnog rizika 1 i nivo kreditnog rizika 2 - i neprihodujuće izloženost – nivo kreditnog rizika 3), stanje

²Vidi PCAF, [Finansirane emisije](#).

očekivanih kreditnih gubitaka, omjer pokrivenosti i parametri kreditnog rizika raščlanjeni prema MFMod Sektoru/ EPC kategoriji, scenariju, godini i kategoriji izloženosti. Kolone u obrascu uključuju naprijed navedene podatke koji su grupisani u dijelove „Početak godine – Stanje”, „Unutar godine - Tokovi i parametri” i „Kraj godine – Stanje”.

Kolona „MFMod Sektor/EPC kategorija” obuhvata sedam MFMod sektora kako je definisano u Prilogu 3. Metodologije i dvije kategorije EPC oznake (EPC i Non EPC). Kolona „Scenarij” u padajućem meniju sadrži sljedeće: „Aktuelni” za historijske vrijednosti, „Osnovni” za projekcije osnovnog scenarija i „Zakašnjela tranzicija” za projekcije scenarija zakašnjele tranzicije. Kolona „Godina” sadrži oznaku godine od 2024 do 2027. Kolona „Kategorije izloženosti” sadrži sljedeće: „Izloženosti privrednih društava koje nisu osigurane nekretninama/koje nisu EPC”, „Izloženosti privrednih društava osigurane nekretninama – EPC”, „Izloženosti stanovništva osigurane nekretninama koje nisu EPC” i „Izloženosti stanovništva osigurane nekretninama - EPC”.

Banka mora osigurati početne vrijednosti i projekcije za sve relevantne izloženosti kako je opisano u odjeljku 2.3.1.1. Metodologije, pri čemu je za projekcije potrebno primijeniti pretpostavku statičkog bilansa stanja.

2.3.2. M3_TR_LT_CR_inputs

U ovom obrascu banka treba iskazati svoje dugoročne strategije za svaku od 22 NACE industrije u tri različita dugoročna scenarija: scenarij pravovremene tranzicije, scenarij zakašnjele tranzicije i scenarij „vruće kuće”. Ove strategije potrebno je iskazati za sve industrije, također i za one industrije u kojima banka trenutno nema izloženosti.

Banka treba putem padajućeg menija u kolonama 2, 3, 4, 5 i 6 odabrati relevantan odgovor. Kolona 7 se može koristiti za pružanje više detalja o strateškim izborima.

2.3.3. M3_PR_FL_CR

Struktura ovog obrasca je vrlo slična obrascu M3_TR_ST_CR. Za metodološke razlike pogledati dio 2.3.2. Metodologije.

U ovom obrascu kategorije izloženosti su ograničene na izloženosti privrednih društava osigurane nekretninama i izloženosti stanovništva osigurane nekretninama. Zbog prirode scenarija, kolona „Rizik poplava” obuhvata četiri kategorije rizika od poplava: zanemariv, nizak, srednji i visok. Lista općina u Bosni i Hercegovini prema riziku od poplava prema općinama u BiH data je u Prilogu 5. Metodologije.

Banka mora osigurati početne vrijednosti za 2024. godinu. Postoji samo jedna projekcijska godina 2025. Za ovaj horizont se treba primijeniti pretpostavka o statičkom bilansu stanja.

2.3.4. M3_op_rep_procjena

U obrascu M3_op_rep_procjena banka treba pružiti informacije o korištenju operativnog i reputacijskog rizika u testiranju otpornosti na stres. Za odgovore na pitanja koristi se padajući meni u koloni 1. Zavisno od odgovora, neka će polja biti zasivljena i na ta pitanja ne treba dati odgovor. Potrebno je popuniti samo bijela polja. Za ispravno funkcionisanje obrasca i ispravnu obradu važno je ne mijenjati ništa u strukturi Excel dokumenta.

U nekoliko slučajeva banka ima mogućnost odabrati odgovor „Ostalo (navedite)”. U tom slučaju banka treba dati odgovor u koloni 2. Banka može dati komentare u koloni 3.

*

*

*